

a termelést. Ugyanúgy a helybeli fuvarosok közül kiválasztott legolcsóbb vállalkozók kifuvarozták az anyagot a rakodóra.

Ma már más a helyzet. Munkaerőgazdálkodásunk tervszerű, termelőeszköz-zeink fejlettek és továbbfejlesztésük alapja az önköltségsökkentés. Ennek érdekében meg kell tervezni azt is, hogy milyen eszközzel, módszerrel hajtjuk végre a kitermelést, közelítést és kiszállítást. Meg kell állapítani a szükséges költségtényezőket. Az Utasítás ezen feladatok megtervezésére két rövid oldalon át csupán felsorolást és némi irányelvet ad, de olyan részletes és mindenre kiterjedő utasítást, mint a termelés helyének és tárgyának megtervezésénél — itt nem találunk.

A tervezés munkáját tehát úgy határozom meg, hogy tartalmazza a termelés helyének és a mozgatás útvonalának meghatározását (erdőrészlet, rakodó), tárgyának megnevezését (választék, mennyiség) munkabér, anyag, energia szabatos meghatározásához szükséges számszerű adatokat (norma és kapacitás tényezők). Mindezeket olyan formában és mélységben kell bedolgozni a tervbe, hogy a cikk elején felsorolt követelményeknek megfeleljenek. A jelenleg használatban levő nyomtatvány helyett a fenti célnak megfelelő nyomtatványt, illetve nyomtatványsorozatot kell összeállítani. Végül javasolom, hogy a „favágási terv” elnevezés helyett a terv címe fahasználati terv vagy fakitermelési terv legyen.

Az NDK nyárfaprogramjáról

Érdemes figyelni arra a cikksorozatra, amelyet az NDK Mező- és Erdőgazdasági Minisztériumának új elnevezéssel DIE SOZIALISTISCHE FORSTWIRTSCHAFT című folyóirata 1962. évi 1. füzetében indít. A sorozatot S. Frei főerdőmester írása indítja meg. Előjáróban megállapítja, hogy a céltudatos nyárfatermesztés az NDK-ban évente tízezer köbméterszámra pótolhatná a luc rostfát. Ez a felismerés vezetett 1951-ben a nyártelepítési program megalkotásához. Ennek a tervnek a keretében sok millió nyárat telepítettek, az eredmények azonban annyira kedvezőtlenek, hogy az ipar a közeljövőben nem számolhat azzal a faanyaggal, amit a terv számára előirányzott. A helyzetet most tudományos és gyakorlati szakemberek bevonásával tartott helyszíni tapasztalatcserén mérték fel. A felmérés során megállapítást nyert, hogy a sikertelenségnek nem a kedvezőtlen természeti tényezők az okai. Nem volna különben megmagyarázható az a jelenség, hogy az általános sikertelenség ellenére egyes helyeken mégis igen jelentős eredmények születtek. Eppen ezeknek az elemzése mutat rá arra, hogy a kudarc oka legtöbbször a nem megfelelő hozzáállás, a kérdés fontosságának nem kellő felismerése, az alapvető természeti feltételek tisztázatlansága, nem ismerése, szervezetlenség az irányításban és ellenőrzésben, a mezőgazdaság szocialista átállítása előtt a népi tömegek mozgósításának a hiánya. Mindezeknek a következményeként sok helyütt rosszul választották meg a termőhelyet, meg nem felelő fajtát alkalmaztak, a való helyzettel nem számoló terveket készítettek és legnagyobb hibaként, elmaradtak a feltétlenül szükséges ápolómunkák. Áll ez mind az erdőre, mind a mezőre. Mindehhez hozzájött még az 1955/56. évi nagymértékű rákkárosítás, aminek kimenetele éppen azokon a helyeken volt elviselhető, ahol a telepítések ápolása időben és a kellő mértékben megtörtént.

A helyzetnek őszinte és gondos feltárása után a tapasztalatcserén mindjárt meghatározták azokat az alapelveket, amelyeket a jövőben a NDK nyártermesztésének sikeressége érdekében érvényesíteni kell. Ennek alapján elsősorban is felül kell vizsgálni az eredeti program előírásait és még ez év január végéig kellett maguknak az üzemeknek teljesíthető tervelőírásokat kidolgozniuk. Az erdőtelepítéseket egy hektáron felüli kiterjedésben kizárólag ültetvényszerűen javasolják elvégezni. Kivételt képeznek azok a termőhelyek, amelyeken a gépi művelés nem megoldható. Az erdőn kívüli területekre olyan soros és összefüggő területű telepítéseket ajánlanak, amelyek lehetővé teszik a folyamatos ápolási munkák elvégzését. A fásító erdészetekben

gépjárművel és minden szükséges gépi felszereléssel ellátott külön nyárfa-brigádok szervezését javasolják. Ezek azokban az üzemekben, amelyekben az évi telepítési kötelezettség a 25 000 csemétét meghaladja, állandók legyenek, ennél kisebb feladatokkal rendelkezőkben pedig csak időszakosak. A brigádok mellett még mozgósítani kell a helyi erőket is. A nedlitz-i állami erdőgazdaságban eddig elért kiváló eredmények alapján itt állandó tapasztalatcsere és szaktanácsadó helyet kell kialakítani. A jó minőségű csemetetermelés érdekében a dugványtermesztést négy anyatelepre (Graupa, Rosenberg, Schwansee és Torgelow, vagy Dargun) kell összpontosítani. Félül kell vizsgálni a nyártermesztés irányítási és ellenőrzési módszerét és szervezetét.

A cikksorozat további folyamán az egyes szerzők részleteiben is kifejtik a Frei által megállapítottakat. A nálunk is jól ismert *dr. Fr. Joachim* eberswaldei intézetvezető, aki a tapasztalatcsere-n a kutatói munkacsoport vezetője volt, részletesen ismerteti a nyárak ültetvényszerű telepítését és fenntartását. Felső-olaszországi, dél-franciaországi, magyarországi és szlovénországi tapasztalataira hivatkozva rámutat, hogy ez a nyárak eredményes termesztésének egyedüli módszere. Az általános „*fa-termelő ültetvények*” fogalomkörébe néhány év óta beleilleszkedett a „*nyárültetvény*” fogalma is. Az általános erdőgazdaságitól oly lényegesen eltérő és éppen ezért minden megfontolás nélkül el nem fogadható ültetvényszerű gazdálkodást — írja — legalább a nyárak esetében feltétlenül el kell fogadnunk. A nyárakat összefüggő területeken, előzetesen jól megmunkált talajba, nem túl tág hálózatba kell telepíteni, növekedésüket technikai eszközökkel (talajelőkészítés, ápolás, trágyázás, kármegelőzés) serkenteni és az egyéb fafajokkal ellentétben rövid vágáskorral kell kitermelni. Csak ez biztosítja termelési célként a rostfatermelés fellendítését.

Egy másik szintén önálló cikkben foglalkozik *dr. Joachim* a fásítások kérdésével. Igen érdekes adatokkal bizonyítja a fásításokban termelhető faanyag jelentős voltát és rámutat arra, hogy ezek telepítése, fenntartása erdőgazdasági feladat. Követendő példaként elsősorban a magyar példára hivatkozik. A gépesített brigádok működésére osztrák példát idéz.

A továbbiak során követendő példaként közli a lap az NDK-beli legeredményesebb nyárerdősítések és fásítások részletes leírásait, az alkalmazott módszereket, elért eredményeket. Kitérnek ebben a munkaszervezésre, a mozgósítás kérdéseire, a termelőszövetkezetekkel, gépállomásokkal való kapcsolatok kiépítésére, egy gépesített nyárfa-brigád szervezésére és működésére.

A cikksorozatot magyar szemmel nézve elsősorban is jóleső meglepéssel kell gondolnunk a nálunk pár évvel később kialakított program keretében szelvényben elért igen jó eredményekre. Köszönhető ez a nyilván átgondoltabb megalapozásnak, a jó szervezésnek és a csaknem mindenütt megértő, lelkes végrehajtásnak. Nagy dolog ez, hogy a német szakirodalom már bizonyos területen bennünket tekint követendő példának, mitőlünk merít. Látnunk és tudatosítanunk kell ezt, mert meggyőző arról, hogy amit csinálunk, az helyes és jó. Felhívja ugyanakkor a figyelmet arra, hogy mennyire fontos nemcsak jól dolgozni, de munkánkat, eredményeinket nemzetközi síkon is minél szélesebb körben megismertetni. Célszerű volna nálunk is értékelni a többéves nyárfaprogramunk eddigi eredményeit, hogy részleteiben is ismertté váljanak. Tanulnunk kell a hibákból, még akkor is, ha ugyanilyenek elkövetésének a lehetőségén már nagyrészt túl is vagyunk. Feltétlenül fel kell figyelnünk a nyárültetvényeken túlmenő fatermelő ültetvényeknek felvetett gondolatára, az erdőművelésnek egy ma születő, egészen új ágára — bármilyen idegenül, sőt, ellenszenvesen is cseng az erdész fülének.

Jérôme René

A relaskop-technika kiszélesítését ismerteti *dr. W. Bitterlich* az *Allgemeine Forstzeitung* márciusi számában. A szélességi skálával ellátott kézi műszer alkalmas álló fák tetszőleges magasságú törzsméretjének meghatározására, sőt optikai távolságmérésre is. A műszer pontosságát fényképező-állványra szerelve jobban kihasználhatjuk és panorámafej segítségével vízszintes síkú szögek mérése is lehetővé válik. Ezen az úton a szögmérés és optikai távolságmérés már kisebb felméréseket, vagy kitérészeket is lehetővé tesz. Ideje volna, hogy ennek az igen hasznosnak látszó szerkezetnek a mi viszonyaink közötti alkalmazhatósága kiértékelést nyerjen.

A folyóirat februári számában *W. Schöpfer* tanulmányban tárja fel azokat a károkat, amiket egy 5—6 évvel ezelőtti kísérleti területen a Pressler-fúró használata luc-, erdei- és jegenyefenyő-állományban okozott. A szöveti burjánzás messze túlterjed az ejtett seben és eltorzítja a keresztmetszetet. A cikk figyelmeztető lehet nálunk is azok számára, akiknek a kezében gyakran oly könnyen jár a növedékfúró.